

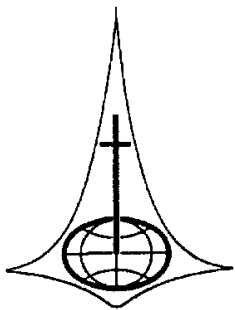
Ajalehe Eesti Kirik lisa

5. VEEBRUAR 2014
Nr 6 (1194)

LUTERLIK MAAILMALIIT

Soovist abistada ja ühendada

1947. aastal Rootsis Lundis asutatud Luterliku Maailmaliidu (LML, inglise keeles Lutheran World Federation - LWF) asutajaliikmeks oli ka Eesti eksilikirik. Kodu-Eesti luterlik kirik liitus 1963. aastal.

Maailma luterlikke kirikuid ühendava liidu loomise olulisemaks impulsiks oli vajadus abistada neid arvukaid luterlastest põgenikke, kes olid II maailmasõja ajal või järel sunnitud kodumaalt põgenema. Pärast sõda oli iga kuues luterlane maailmas põgenik: Eesti ja Läti pagulastest kuni Saksamaa endistelt idapoolsetelt aladelt sunniviisiliselt ümber asustatute või sealsetest elupaikadest põgenenuteni.

Diakoonia ja põgenike abistamine on olnud LMLi töös olulisel kohal organisatsiooni asutamisest saati. Näiteks 2012. a andis liit oma panuse 1,4 miljoni pagulase toetamisele kriisipiirkondades. Olulist tähelepanu pööratakse seejuures laste abistamisele: põgenikelaagritesse rajatakse mängualasid ja luuakse koolitusvõimalusi.

Maailma avalikkus on LMLi tööd ka tunnustanud. 2012. a Nobeli rahupreemia saanud Euroopa Liit otsustas rahupreemiaga kaasas käinud summast toetada 600 000 euroga LMLi projekti Lõuna-Sudaanis, mille eesmärgiks oli anda kooliharidust sõjategevuses kannatada saanud lastele.

Igal aastal saab LMLi programmide projektide kaudu abi ja toetust üle kahe miljoni inimese maailmas. LML on toetanud väiksemate ressurssidega liikmeskirikute projekte, mis on mõeldud inimeste teenimisele.

LMLi struktuur:

- Kõrgemaks organiks on täiskogu, mis tuleb kokku iga kuue või seitsme aasta järel.
- Täiskogudevahelisel ajal on kõrgemaks seadusandlikuks organiks nõukogu, mis kohtub kord aastas.
- President valitakse seitsmeks aastaks, praegu on sel kohal piiskop dr Munib A. Younan.
- Seitse asepresidenti esindavad seitset LMLi piirkonda.
- Peakorter asub Šveitsis Genfis.
- Peakorteri tööd juhib peasekretär, praegu õp Martin Junge.
- Peakorteri töötab 64 inimest kõigist LMLi piirkondadest.
- Ainsaks Kesk- ja Ida-Euroopa piirkonna esindajaks on EELK õp Anne Burghardt.
- LML on kirikute osaduskond, kuhu kuulub 147 kirikut. Suurim liikmeskond on Rootsis (6 589 769) ja Etioopias (5 846 407).
- Ühendab enam kui 70 miljonit kristlast 79 maal.
- Liikmeskirikud on jaotatud seitsmesse regiooni: Aafrika, Aasia, Kesk- ja Lääne-Euroopa, Kesk- ja Ida-Euroopa, Põhja-Euroopa, Lääne-Ameerika, Põhja-Ameerika.

ALLIKAS: LUTERLIKU MAAILMALIIDU KODULEHT (WWW.LUTHERANWORLD.ORG)

2010. aastal valiti Luterliku Maailmaliidu presidendiks Stuttgardi täiskogul piiskop dr Munib A. Younan (vasakult teine), kes on Jor-daania ja Püha Maa Luterlikust Kirikust.

LML

«Jumal on muutnud risti elupuuks, nii et surmal ja vägivald ei ole viimast sõna ja me saame elada nõnda, et silmapiiriks on lootus,» ütles LMLi peasekretär Martin Junge peapiiskop Andres Pöderile kingituseks El Salvadori kristlaste valmistatud risti vaimulike konverentsil üle andes. «Annan risti edasi teie kirikule märgina, et oleme luterlastena ühisel teel, saatjaks armastus,» ütles peasekretär. Röömsates toonides rist jääb meenutama EELK kirikuvalitsuse seinal LMLi peasekretäri Eesti-visit. FOTO: TIIT KUUSEMAA

Eesti Kirikute Nõukogu esindajad kohtusid Luterliku Maailmaliidu peasekretäri õpetaja Martin Jungega 19. jaanuaril. Kohtumine algas oikumeenilise palvusega Pirita kloostri. Eesti Kirikute Nõukogu president peapiiskop Andres Pöder tervitas Martin Junget ja teisi kohtumisest osavõtjaid. Asepresident pastor Meego Rimmel tutvustas Eesti Kirikute Nõukogu töövaldkondi ning Eesti usulau laiemalt.

Martin Junge tutvustas lühidalt Luterliku Maailmaliidu asutamist ning tegevusi tänapäeval. Koosviibimine lõppes piduliku õhtusöögiga.

Kohtumisest võtsid osa Eesti Kirikute Nõukogu president peapiiskop Andres Pöder, asepresident piiskop Philippe Jourdan, asepresident Meego Rimmel, täitevsekretär Ruudi Leinus, liikmeskirikute juhid ja esindajad ning kirikute nõukogu kaastöölised.

Martin Junge vahetab tervitusi birgitiinide ordu Pirita kloostri ülema ema Riccardaga.

FOTO: ARHO TUHKRU

LMLi peasekretäri Martin Junge visiidi kava

- Saabus Eestisse 18. jaanuaril.
- 19. jaanuaril osalemine ja jutlustamine armulauaga jumalateenistusel Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus, ajaloomuuseumi külastamine, oikumeeniline palvus Pirita kloostri, kohtumine Eesti Kirikute Nõukogu liikmetega.

- 20. jaanuaril usuteaduse instituudi ja Toomkooli külastamine, kohtumine president Toomas Hendrik Ilvesega, kohtumine peaminister Andrus Ansipiga.
- 21. jaanuaril osalemine, ettekanne ja töötuba EELK vaimulike konverentsil Roostal.
- Lahkus Eestist 22. jaanuaril.
- Martin Junget saatis Eesti visiidi LMLi oikumeeniliste suhete sekretär, EELK vikaarõpetaja Anne Burghardt.

Martin Junge külastab Tallinna Toomkooli. Ta kohtub kooli juhtkonnaga ning külastas tunde. Peasekretär saatsid õpetaja Anne Burghardt, kelle poeg õpib samas koolis, ja EELK välissuhete referent Kadri Pöder.

Tallinna Toomkool alustas tööd 1. septembril 2011 Raekoja platsi veeres asuvas Eesti Metodisti Kiriku käest renditud hoones (Apteegi 3) 26 õpilasega – üks poiste- ja üks tüdrukuteklass. Kool kasvab igal õppeaastal kahe klassikomplekti võrra ja sel õppeaastal on koolis 81 last.

Martin Junge annab üle kingituse kooli direktorile Egle Viilmale (pildil paremal). Pildil ka Kadri Pöder ja Anne Burghardt.

FOTO: URMAS VIILMA

Martin Junge koos saatjatega 3.T klassis, klassijuhataja Mirjam Meremaa-Pärn.

FOTO: ARHO TUHKRU

Martin Junge teenis kaasa ja jutlustas armulauaga jumalateenistusel Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus. Pärast jumalateenistust kohtus ta juhatuse esimehe Indrek Treufeldti, aseesimehe Jüri Ehasalu ning assessor Mati Maanasega.

Pühapäev õhtusel Jumala armuande jagamas: koguduse abiõpetaja Arho Tuhkru (vasakult), Martin Junge, peapiiskop Andres Pöder, koguduse õpetaja Urmas Viilma.

FOTO: TOMMI NIKKI

Martin Junge EELK vaimulike konverentsil, kus esines ettekandega ja juhatas töötuba ning andis peapiiskopile üle kingituse.

FOTO: TIIT KUUSEMAA

Kohtumisel Eesti Vabariigi presidendi Toomas Hendrik Ilvesega kõneldi kiriku rollist tänapäeva maailmas ja Eesti ühiskonnas. Põgusalt puudutati ka luterliku kiriku mõju eesti kultuurile, viidates ühtlasi seosele varase kirjaoskuse leviku, laulupidude traditsiooni tekke ja luterliku kiriku rolli vahel. Kohtumisel peatuti ka luterliku kiriku osal praeguses Eesti ühiskonnas ja selgemal panustamisel kogukondadesse.

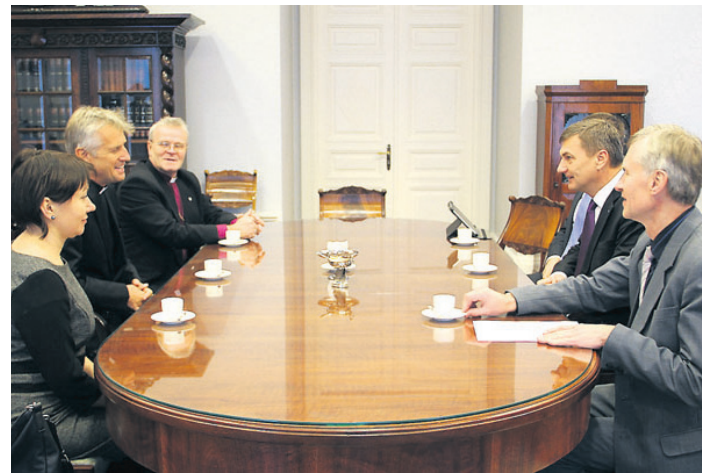
Martin Junget saatsid kohtumisel president Toomas Hendrik Ilvesega assessor Tiit Salumäe.

FOTO: RAIGO PAJULA

Külaskäigul Eesti Ajaloomuuseumi jagas selgitusi teadur-kuraator Ivar Leimus (vasakul).

2 X ARHO TUHKRU

Kohtumisel peaminister Andrus Ansipiga (paremalt teine) oli kõne all LMLi oluline roll põgenike abistamisel. Peasekretär Junge viitas sellele, et pärast II maailmasõda oli iga kuues luterlane maailmas põgenik. Junge osutas asjaolule, et tänapäeval panustab LML oluliselt relvakonfliktide eest põgenevate inimeste abistamisse. Peaminister Ansip peatus pärast taasiseseisvumist aset leidnud kirikuhoonete tagastamise ja taastamise protsessil Eestis.

Kohtumislaua taga istuvad koos Martin Jungega Anne Burghardt ja peapiiskop Andres Pöder.

FOTO: ERAKOGU

Usuteaduse instituudis vaadati üle ka rikkalik raamatukogu. Pildil piiskop Einar Soone (vasakult), rektor Ove Sander, Martin Junge, raamatukogu juhataja Jana Lahe ja Anne Burghardt.

Et kirik osaleks selle maa elus

EELK seisab väljakutse ees vastata küsimusele, mida tal on pakkuda Eesti inimestele ja ühiskonnale, kinnitas Luterliku Maailmaliidu (LML) peasekretär Martin Junge Eesti Kirikule antud intervjuus oma Eesti-visiidi kolmandal õhtul.

Martin Junge osales Eesti visiidi raames EELK vaimulike konverentsil, kus ta esines ettekandega ja juhtis töötuba. Seoses ootamatult tekkinud terviseprobleemidega ei saanud ta jääda konverentsile planeeritud ajaks.

Eesti Kirik on rõõmus, et sai teha peasekretäriga kiirintervjuu vahetult enne tema lahkumist EELK vaimulike ringist Roosta puhkekülas.

Milliste tunnetega lahkute homme Eestist?

Eeskätt olen väga tänulik, et võisin siia tulla ning paremini tundma õppida Eesti Evangeelset Luterlikku Kirikut.

Kui hästi Te nüüd EELKd tunnete, millise hinnangu meie kirikule annate?

Ma ei püüa teeselda, et pärast kolmepäevast külastust

Martin Junge

- Luterliku Maailmaliidu (LML) peasekretär alates 1. nov 2010
- Sündinud 1961. a Tšiilis
- 1980–1986 õppis teoloogiat Göttingeni ülikoolis
- 1989 ordineeriti õpetajaks
- 1989–2000 teenis Santiagos kahte kogudust
- 1996 valiti Tšiili Evangeelse Luterliku Kiriku presidendiks
- 2000 nimetati LMLi Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna sekretäriks
- Abielus Marietta Ruhlaniga, peres kasvab kaks last

ALLIKAS: LML
KOMMUNIKATSIOONIBÜROO

tunnen EELKd nüüd väga hästi. Eestis veedetud päevade jooksul ja kogetu põhjal näen EELKs kirikut, kes püüab leida oma kohta ja ruumi selles ühiskonnas, mis nii kiiresti muutub. See on väga pika ja rikka ajaloo kirik.

Mis on olulisemaid küsimusi või teemasid, millega EELK Teie hinnangul praegu peab tegelema?

Suuremaks väljakutseks on mõelda oma tuleviku üle. Mida on kirikul pakkuda Eesti inimestele ja ühiskonnale laiemalt. Need on olulised küsimused.

Kas Teil on anda mõni nõuanne EELK-le?

Minu sõnum on, et kirik ei pea püüdma seda teha (oma kohta ja rolli leida - L. R.) üksinda, vaid koostöös teiste kirikutega, kes seisavad silmitsi ju samasuguste väljakutsetega. Mitte ainult Eestis, vaid kogu Euroopas.

Oluline on, et Eestis võetaks vastu need kingitused või annid, mis tulevad teistest piirkondadest. See aitaks kirikul näha selgemalt oma kohta ning rolli ja aitaks sõnastada, kus tahetakse tulevikus olla.

Millise üldmulje saite Eesti presidendi ja peaministri-kohtudes?

Ma sain aru, et Eesti on väga ilmalik riik. Aga samas, kuigi ollakse ilmalik riik, ei tähenda see, et ei ole valmisolekut pöörduda kõikide institutsioonide, kaasa arvatud kiriku poole.

Kuivõrd on ilmne, et rahvaesindajatel on tahe teha kirikuga koostööd?

Nii peaministri kui presidendi suust kuulsin selget ootust, et kirik osaleks selle maa ühiskonna elus. Ma arvan, et ükski nendest võimuesindajatest ei soovi, et kirik oleks kuskil nurgas.

Kumbki liidritest ei vaata kiriku juures tema suurust või väiksust, vaid nad näevad ikkagi kirikus sellist elavat jõudu, mis peaks ühiskonnas panustama teenimises ja kuulutamises, samuti väärtuste näol.

Mõlemad juhid, teie president ja peaminister, väljendasid oma arusaama inimolendist kui sellisest, kes ei ole orienteeritud ainult materiaalsele väärtustele, vaid ka vaimsetele ja intellektuaalsetele väärtustele. Selles hoiakus nägin võimalust kirikule.

Millist potentsiaali Te kogesite meie kirikuga lähemalt tutvudes?

Pidades silmas teie kiriku rikast ajalugu ma tean, et selles kirikul on, mida anda oma maa inimestele ja ühiskonnale tervikuna.

LIINA RAUDVASSAR

Jumala tasuta anni vastuvõtmine ja jagamine

Ilm 22:16-17

Arm u teile ja rahu Jumalalt, meie Isalt, ja Issandalt Jeesuselt Kristuselt! Aamen.

Suur rõõm on olla täna teiega koos jumalateenistusel ning alandlikus tänumees võtan vastu teie lahke kutse kuulutada siin Jumala sõna. Toon teile tervitusi Luterlikult Maailmaliidult, osaduskonnalt, mis ühendab üle maailma 142 kirikut ühtekokku enam kui 70 miljoni liikmega. Teie kirik on olnud selles osaduskonnas päris algusest peale - kuulusid ju Eesti luterlased Luterliku Maailmaliidu asutamisel aastal 1947 liikumapanevate jõudude hulka.

Ülemaailmse kirikute osaduskonnana oleme täna üheskoos teel, kokku liidetud selles, mida tunnistame kui Jeesuse Kristuse evangeeliumi kesket sõnumit: meid on kutsutud uude ellu, vabastatud armastama, teenima ligimest mitte selle pärast, kes meie oleme ja mida meie teeme, vaid selle pärast, kes Jumal on ja mida Jumal teeb.

Kuulates tänase pühapäeva erinevaid pühakirjalugemisi, panite ehk tähele, mis näib olevat tänase päeva peamiseks teemaks: selleks on see vesi.

Lubage mul jagada teiega üht kogemust, mis on seotud veega. Hiljuti, eelmise aasta septembris, külastasin Namiibiat ja Angolat. Tegin seda, võttes vastu meie sealse kolme liikmeskiriku tungiva kutse meile kui Luterlikule Maailmaliidule olla neile ja nende kogukondadele saatjaks ning toetada neid ajal, mil nad seisid silmitsi raske põuaga.

Kolm aastat ilma korraliku vihmata kuivatas kõik, põlusaak hävis, loomad surid ja inimesed võitlesid - ja võitlesid ikka veel -, et jääda ellu selles meeleheitlikus olukorras. Namiibias ja Angolas puutusin kokku veenappuse tagajärgedega, millele vihjatakse ka meie tänastes piiblilugemistes.

Ühes Angola külas, kus me käisime, Onepolos, oli veesilm ära kuivanud ning külaelanikud kaevasid kõvasse pinnasesse sügavaid auke, et leida vett. Nägin isegi lapsi, 11-12aastasi, auke kaevamas! Mõned neist kasutasid tööriistu, mis olid liiga raske nende käte jaoks - käte jaoks, mis peaksid tegelikult hoidma kooliraamatuid, mitte kangi.

Ja ma nägin teisi, kes kasutasid tööriistadena lihtsalt oma käsi! Kaevata kümne meetri sügavusele, et saada liiter vett päevas! Kohutav oli näha seda meeleheidet. Ja samas nii valgustav saada taas kord väga selgelt aru, mida tähendab vesi. See tähendab elu.

Seepärast, kui meile antud piiblilugemistes tõuseb esile vee teema, mõelgem, millest on viimselt jutt: juttu ei ole tegelikult ainult veest, vaid elust selle kõigis mõõtmetes - vaimses ja füüsilises.

Tänaseks jutluseks valmistudes küsisin eneselt mitmeid kordi: ja teie, Eesti inimesed, mida

Martin Junge jutlustamas Tallinna Piiskopliku Toomkiriku kantslis.

TOMMI NIKKI

otsite teie meeleheitlikult kaevates? Oletades, et teile ei valmist muret veenappus, mõtlesin: mis on muutunud nii haruldaseks, kus on janu kasvanud nii talumatuks või kus isegi vaatamata küllusele võtab võimust tühjusetunne ja sügav igatsus, mis justkui ei lähegi ära? Mida otsides kaevate teie siin Eestis?

Ja veelgi enam: mida tähendab see nälj ja janu, see nappus ja tühjus teie kiriku - Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku - töös? Milliseid lugusid te kuulete, saates oma inimesi vaimulikena ja diakooniatöö tegijatena; ja kuidas vastate neile kirikuna kuulutamises, nõustamises, teenimises ja sotsiaaltöös?

Küllap on need küsimused, mida on raske üksteisest eraldada, sest olles ristimise läbi Jumala riigi kodanikud, jääme siiski alati selle maailma kodanikeks ning saame nõnda ka osa selle rõõmudest ja valudest, selle arengutest, olgu need siis paremuse või halvemuse poole.

See kahekordse kodakondsuse tõsiasi - mida nii sageli iseloomustab võitlus lootusetusega ja samas usu tõttu lootuse teenistusse kutsutud olemine, armastuse puudumise all kannatamine ja samas usu tõttu armastuse teenistusse kutsutud olemine - kirjeldab meie eksistentsi kristlastena siin maailmas: oleme inimesed, kel on veelgi rohkem küsimusi töotuste tõttu, mida peame tõeks oma usu pärast kolmainu Jumalasse.

Samas, oleme inimesed, kellele on antud vägi vastata neile küsimustele allika põhjal, millele toetub meie usk: pühakirja põhjal, kuivõrd see kuulutab Jumala lepitustegusid maailmas Jeesuse Kristuse läbi ja osutab neile.

II

Seepärast, pöördugem pühakirja poole, kui mõistame endid olevat inimesed - üksikisikud ja terved kogukonnad -, kes kaevavad, otsides elu lõppematuid allikaid, taotledes janu kustutamist ja tühjuse täitmist.

Veenappuse tegelikkus pühakirja maal kujundab pühakirja lugusid ning annab olulise sümbolika, mille rikkus ulatub täna meieni kaasaegses kristluses. Teise Moosese raamatu loos (2Ms 17:1-6) loome meeleheitlikust sensaariumist, kus Jumala

rahvas on kõrbes ning liigagi valusalt teadlik nii enese kui oma karja kitsikusest.

Tekkinud olukorras süüdistavad nad oma juhti Mooset. Nad oleksid eelistanud jääda orjaks Egiptusesse, kus neil olnuks tagatud eluks hädavajalik (näiteks vesi), selle asemel et püüelda surmaga riskides vabaduse poole. Kui hind on niisugune, nad pigem loobuvad oma vabadusest.

Mooses mõistab, et ükskõik kui palju andeid tal ka ei oleks, vajab ta ikka ja alati Jumalat, kui tahab tõeliselt aru saada inimeste vajadustest ja hirmudest. Tegelikult avaldub hirmus surra janusse rahva ebakindlus kogu selle vabaduse teekonna suhtes. Kas see ikka on teostatav? Kas teekond viib neid turvalisse paikaka või juhitakse nad eksiteele?

Jumal kinnitab Moosesele, et nii nagu ta oli nendega varasemal ajal, on ta nendega ka nüüd. Jumal ei demonstreeri seda mitte üksnes kõrbes vee andmisega, vaid ta annab vast koguni kõrbekaljast. See ei ole midagi niisugust, mida Mooses saadaks korda üksiku imetegijana - see on toiming usus, mida ta jagab kõigi kogukonna vanematega.

Ja jätkem lihtsalt meelde: just pikkade teekondade väsimuses ja isegi meeleheites, kindlate märkide puudumises selle kohta, et lootus ei ole asjatu, Jumal kõneleb ja tegutseb nähtava väega. Muuseas, kasutades selleks alati inimesi, nagu ta siingi teeb. Inimesi, kel on usk töötustesse, mille nad on vastu võtnud usus.

Laulik meenutab just seda sündmust ja jutustab uuesti Jumala vägevast sekkumisest, kui ta andis oma rahvale vee, mida nad nii väga vajasisid. Loo kordamise eesmärgiks on julgustada Jumala rahvast, tuletades neile meelde Jumala ustavust minevikus. (Ps 105:1-5,39-42)

Johannese evangeeliumi loos (Jh 4:5-26) kirjeldatakse Jeesust seisimas silmitsi naisega, kelle sügavamad vajadused saavad ilmsiks nende vestluse käigus. Kuigi algsest arutletakse Jeesuse vajaduse üle vett juua, konkreetselt selle üle, kuid leida sobiv vahend kaevu sügavustele ligipääsemiseks, areneb vestlus kiiresti edasi, tuues nähtavale teised sügaval sisimas olevad

vajadused, mida naine tunneb. Jah, ta vajab küll füüsilist vett, aga tal on veel küsimusi, millele saab vastata üksnes igavesse ellu voolav allikas.

Meie jutluse tekst toetub nägemusele kutsest eshatoloogilisele pidusöömaajale:

«Mina, Jeesus, saadan oma ingli seda teile tunnistama koguduste jaoks. Mina olen Taaveti juur ja sugu, särav koidutäht.» Vaim ja mõrsja ütlevad: «Tule!» Ja see, kes kuuleb, öelgu: «Tule!» Ja januneja tulgu! Kes tahab, võtku eluvett ilma tasuta!»

Jeesuse Kristuse kutse antakse edasi Püha Vaimu poolt kiriku ehk mõrsja kaudu. Keskseks sõnumiks on kutsuda kõiki. Kutsutakse neid, kel on janu, neid, kel on vajadus. Ootuste kohaselt saavad nad igavese elu anni, mida sümboliseerib vesi. Ja nad saavad selle kingituseks, tasuta. See kutse pakub lahenduse inimeste erinevatele võitlustele ja otsingutele, mille sümboliks on ka noorte inimeste veeotsingud maapõuest, mida nägin Angola ja Namiibia põuast kurnatud piirkondades.

Piiblitekstis kasutatav kujund saab täielikult mõistetavaks siis, kui loeme Ilmutusraamatu 22. peatüki esimesi salme: «Ta näitas mulle eluvee jõge, säravat nagu mägikristall. See saab alguse Jumala ja Talle troonist. Keset linna tänavat ja mõlemal pool jõge on elupuu, mis kannab vilja kaksteist korda, andes iga kuu oma vilja, ning puu lehed annavad tervist rahvastele. Ja midagi äraneetut ei ole enam ... Ja ööd ei ole enam ning neile ei ole vaja lambivalgust ega päikesevalgust, sest Issand Jumal ise valgustab neid, ning nemad valitsevad kuningatena igavest ajast igavesti.» (Ilm 22:1-5)

Siin maalikse silmapiir - silmapiir, mis kõneleb sellest, kuidas maailm juba on Jumalas; silmapiir, mis paistab meie tegelikkusesse koidutäht Jeesuse Kristuse läbi, kellele piiblilektis viidatakse. Koidutäht, kes pakub veeallikat ja kes ise ongi see veeallikas kõigile, kes kaevavad, otsides vett, mis ei lakkaks voolamast üksinduse, enesekesksusest mürgitatud kogukondlike suhete, jõhkra ülekohtu, tühjade suhete ja kivistunud südameste paakunud pinnases.

III

«Mina, Jeesus, saadan oma ingli seda teile tunnistama koguduste jaoks. Mina olen Taaveti juur ja sugu, särav koidutäht.» Vaim ja mõrsja ütlevad: «Tule!» Ja see, kes kuuleb, öelgu: «Tule!» Ja januneja tulgu! Kes tahab, võtku eluvett ilma tasuta!»

Lubage mul minna veidi sügavamale selle piiblileksti tõlgendamisel ning pakkuda kolme vaatenurka, mis on mulle väga olulised. Tegelikult tahan siinkohal rõhutada vaid kolme sõna:

«Tule!» - «Vaim ja mõrsja ütlevad: «Tule!»»;

«Tule!» - «Ja see, kes kuuleb, öelgu: «Tule!»»;

«tasuta» - «Kes tahab, võtku eluvett ilma tasuta!»

Alustagem viimasest: «tasuta». Öed ja vennad, me ei ole eriti harjunud elus midagi tasuta saama. Meie praegusel ajal on muutunud turuideooloogia sedavõrd valdavaks, et üha enam ja enam inimeste näib olevat allutatud äridele ja kaubandusele. Luterliku reformatsiooni traditsiooni kuuluvatel kirikutel on enam kui head põhjused tuletada kõva häälega meelde elu allikat kui kingitust, tasuta andi.

Üksnes armust - see äratundmine ajendas 16. sajandi reformaatoreid esile astuma, oma kirikule ja kogu ühiskonnale meelde tuletama, et Jumala andeksandmise ja lepituse andi ei saa viia turule, see antakse ilma tasuta. Mitte selle pärast, kes meie oleme ja mida meie teeme, vaid selle pärast, kes Jumal on ja mida Jumal teeb.

See on kokkuvõtlikult sõnum õigeksmõistust üksnes usu läbi, mis määrab ja juhib luterlike kirikute teenimist kõikjal maailmas. Ja minu jaoks ei ole see kaotanud midagi oma maitsest ega särast, oma vabastavast väest tänapäeva maailmas. See ei ole müügis, vaid jääb Jumala tasuta anniks: andestus, iga inimolendi väärikus, Jumala loodu väärtus - see on midagi palju enam kui kaup, mida tarbida.

Ma loodan ja palun, et luterlikud kirikud kõikjal maailmas koondavad tähelepanu ja jõu, et kõnelda, jutlustada, õpetada ja tegutseda vastavalt sellele vägevale, vabastavale sõnumile, kui läheneme luterliku reformatsiooni 500. aastapäevale aastal 2017.

Jumala tasuta armastus juhib mind teise sõna juurde, mida tahaksin esile tõsta: «Tule!» See sõna selgitab, miks toome oma vastsündinud lapsed ristimisele. See sõna selgitab, et usk kolmainu Jumalasse tähendab peamiselt imeksandavat kutset tulla elu sügavamate allikate juurde, et leida see vesi, mis ei lakka voolamast, et hoida lootust ka meeleheite aegadel, et armastada edasi ka viha ja vägivald aegadel. «Tule!» - see on usu võtmesõna. Tule, sa oled kutsutud.

Ja siit jõuamegi kolmanda sõnani, mida tahan täna rõhutada: need, kes kuulevad sõna «Tule!» - need oleme meie, mu öed ja vennad -, ütlevad: «Tule!»

Kui tublid me ses asjas oleme? Ütlema: «Tule!» Kutsuma? Kui kutsuvad on meie kogukonnad ja hooned, kui kutsuv on meie sõnum, kui kutsuv on see, kuidas saadame inimesi nende eluteel? Kas see kutse «Tule!» on piisavalt kuuldav ja nähtav selles, kes me oleme ja mida teeme?

Tegelikult on päris hõmmas, et juba piibliaegadest peale näivad Jeesuse Kristuse jüngrid ikka ja jälle võitlevat Jumala helde avatuse vastu kutsuda, öelda «Tule!». Mõelgem loole pimedast mehest Jeeriko tee ääres, kes tahtis ligineda Jeesusele; mõelgem jüngrite murele, kui

nad nägid Jeesust kohtumas Saamaaria naisega (meie tänases lugemises), või mõelgem Peetrusele, kes lapsed minema saatis.

Inimestena, kes on kuulnud Jumala vägevast kutset, peame saama inimesteks, kes kordavad lahkelt ja väsimatult sedasama kutset: «Tule!» Olles kutsutud suhtesse Jumalaga, oleme kutsutud suhtesse teistega.

Mitte kunagi ei kutsunud Jeesus Kristus inimesi jüngriteks, et nad teda kaitseksid, vaid ta kutsus neid jüngriteks, et nad teeniks teisi Jumala imelise kutsega puudutada jääva elu sügavamaid allikaid.

Vastavalt loetud tekstile on kiriku peamiseks ülesandeks kutsumine. Me ei oleks täna siin koos, kui apostlid oleksid rahuldunud oma igapäevase, tütava konteksti mugavates piirides püsimisega. Selle asemel läksid nad kaugetesse paikadesse ja võõraste inimeste juurde, et kuulutada rõõmusõnumit, rõõmusõnumit Jumala vabastavast armust, mis pidi saama avalikuks Jeesuses Kristuses kõikide inimeste jaoks kõikidel aegadel.

Meie Jumal on kolmainu Jumal, Jumal, kelle enese olemuse juba on suhtluse oluline roll. Seepärast oleme ka meie kutsutud teistega koos toimima, suhestuma meid ümbritsevate inimestega - inimestega, kes ei pruugi tingimata olla meiega ühel arvamusel. Ent me ei jõua üksteisele lähemale ega saa üksteise kohta rohkem teada, kui me üksteist väldime.

Veidi aja pärast koguneme siin jumalateenistusel armulauast osa saama. Minu jaoks väljendub armulauas vägevaim viisil Jumala armastuse suurus inimekonna vastu ja Jumala üllatav kutse saada tema lasteks.

Koguduse õpetaja ütlebki tõepoolest «Tule!», kui kõik on valmis, korratas nõnda kokkutulnutele seda kutset, mille Jumal on meile andnud oma Poja Jeesuse Kristuse läbi. Meil enesetel ei ole mitte midagi, mida ette näidata, mitte midagi, millega õigustada osasaamist sellest andestuse ja lootuse pidusöömaajast. Üksnes Jumala sõna. Võttem see kutse vastu, mingem sinna ja avagem oma pihud - nähes nõnda, kui tühjad need on -, et lasta need täita sellega, mis Jumal on valmistanud puuduse ja janu vastu meie elus.

Kui meid on kosutatud igavese elu allikast, siis mingem üheskoos välja maailma, julgustatuna ja kinnitatuna viima sõnumit Jumala lahkest kutsest saada osa külluslikust elust neile, kes kaevavad - mõnikord paljaste kätega -, otsides oma elus asju, mis jääksid kestma ning kustutaksid janu ja nälja. Nii saab kutsest armulauale kutse jagada head sõnumit Jumala armastusest, kutsudes teisi maitsema ja nägema Jumala riigi hiilgust.

Õp Martin Junge, Luterliku Maailmaliidu peasekretäri jutlus pühapäeval, 19. jaanuaril Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus.

Elu evangeeliumi rõõmus

Sa peaksid olema rõõmus Kristuses, oma armulikus Issandas ja Päästjas. Lase temal sinu eest hoolt kanda. Sest ta kannab kindlasti sinu eest hoolt, isegi siis, kui sul ei ole seda, mida sa tahaksid, et sul oleks. Ta elab siiski. Oota temalt parimat; see on ohver, mis on talle enim meele järele. Sest pole ohvrit, mis oleks armsam ja meelepärasem kui rõõmsameelne süda, mis rõõmustab Issandas.

Martin Luther

Armsad õed ja vennad Kristuses! Mida aeg edasi, seda suurema tähenduse on minu jaoks omandanud rõõm sellest, mida evangeelium meile kingib. Töötades Luterlikus Maailmaliidus on mul olnud võimalus külastada erinevaid liikmeskirikuid kõigis maailmajagudes. Nende hulgas on pika ajalooga vanu Euroopa luterlikke kirikuid ja noori ning dünaamilisi Aafrika kirikuid, kus suur hulk liikmetest on kristlased alles teist või kolmandat põlve.

Külaskäikudel lõunapoolkera kirikutesse, kus paljudel kiriku liikmetel on sageli raskusi oma perekonna majandusliku toimetulekuga, kus vesi on nii haruldane and, et isegi väikesed lapsed peavad selle saamiseks paljaste kätega maad kaevama, kus elujärje olulist paranemist ei ole kogu riigi-aparaadi korrumpeerumise tõttu kusagilt näha, olen ma alati olnud kõige rohkem üllatunud selle siira rõõmu üle, mida inimesed on kogenud Jeesuses Kristuses evangeeliumi ja Jumala vabastava armu sõnumi läbi.

Sõnum patuse õigeksmõistmisest, mis ühendab kõiki luterliku traditsiooni kirikuid, võetakse seal vastu suure rõõmu ja tähelepanuga. Seal mõtiskletakse tõsiselt selle üle, millised järeloomid sellel sõnumil on, ning see on neile jätkuvalt inspiratsiooniallikaks. Seetõttu leian ma, et eriti oluline on taasavastada rõõm evangeeliumist seal, kus see on jäänud ühel või teisel põhjusel varjule või ununenud.

Rääkides evangeeliumi rõõmust meie elus, tahaksin keskenduda kolmele peamisele teemale. Esiteks, mis on selle rõõmu põhjuseks; teiseks, kuidas sellest teadlikuks saada; ning kolmandaks, kuidas rõõm evangeeliumist muudab meie elu.

Rõõmu põhjus

«Aga minu õnn on, et ma olen Jumalale ligi» (Ps 73:28) – see on vennastekoguduse loosungiraamatu salm 2014. aastaks. Küsimus on ennekõike selles, kas me peame selleks, et olla Jumala lähedal, ronima pikalt taevaredelit mööda üles või keskenduma hoopis vastupidisele: sellisele jumalakäsitlusele, mis rõhutab Jumalat, kes on tulnud alla inimeste juurde, saades ise inimeseks ja sündides Jeesuseks Kristuseks, ning kes on kannatanud ja surnud

ristil, pakkudes nüüd Ülestõusnuna inimestele ainulaadset kogemust Jumala ligiolust.

Lutheri kogemus mungana oli see, et redelit mööda taevasse ronides, omaenda tegudele ja saavutustele lootes koges ta pidevat tagasilangemist, ilma et oleks Jumalale kuidagi lähemale jõudnud. Vaid arusaam, et Kristus oli juba kõik tema eest ära teinud, et ta oli tema eest «hoolt kandnud», nagu Luther ütleb käesoleva kõne algul tsiteeritud kirjas, ning et Jumal oli ta vabastanud üksnes oma armu läbi, andis Lutherile tunde, et ta oli Jumalale lähemale jõudnud, ja seda just *simul iustus et peccator*’ina. Seesama arusaam andis talle kindluse: «See üks ja kindel kalju, mida me nimetame õigeksmõistuseõpetuseks, on kristliku õpetuse peamine artikkel, mis haarab endasse arusaamise kogu jumalikkusest.»

See on Lutheri jaoks rõõmu põhjus, mis paneb inimese laulma ja hüppama, nagu ta on seda ühes oma reformatsiooni-aegses kirikulaulus «Nüüd, ristirahvas, laula sa» kaunisti väljendanud:

*Nüüd, ristirahvas, laula sa ja ole väga rõõmus
ning Isa kiida, ülista, sest suur on Tema heldus!*

*Meid imeliselt armastas, kui Jeesuse Ta läkitas,
et meile abi saata.*

See on tõeline rõõm, mis kasvab välja tänulikkusest Jumala vastu selle eest, mida tema on teinud, ja mitte uhkusest selle üle, mida me ise oleme teinud ja saavutanud. Ja see rõõm, mille aluseks on kuulutus patuse õigeksmõistmisest, pakub meile tuge isegi kannatustes ja katastroofides: «Kas on kedagi, kelle süda seda kuulates põhjani ei rõõmustu või siisugust lohutust vastu võttes Kristuse armastuses ei heldi – armastuses, mida ükski tegu ega seadus kunagi saavutada ei suuda? Või kes saaks sellist südant kahjustada või kohutada?»

Siis, kui teda tabab teadlikkus patust või hirm surma ees, ootab seda ees lootus Issandale. Ta ei karda õnnetuse sõnumit ega värise, kui vaatab oma vaenlase peale. See on nõnda sellepärast, et ta usub, et Kristuse õigus on ka tema õigus ja et tema patt ei kuulu talle enesele, vaid on Kristuse oma. Aga Kristuse õiguse palge ees neelatakse kõik patt paratamatult alla ...»

Kuidas saada teadlikuks rõõmu põhjusest?

Luterlikus traditsioonis on armust usu läbi õigeksmõistmise õpetusest kujunenud baas, millel rajaneb kogu muu õpetus. Kuid kas see sõnum on ka tänapäeva inimeste jaoks tähenduslik?

Kas nad küsivad veel üldse küsimust «kuidas ma leian armulise Jumala»? Ja kuidas seda sõnumit erinevates kontekstides tõlgendatakse, nii et see

Martin Junge peab ettekannet vaimulike konverentsil, teda tõlgib Anne Burghardt.

TIIT KUUSEMAA

oleks tõepoolest põhjus rõõmustamiseks?

Isegi kui suur osa tänapäeva inimestest ei sõnastaks ilmselt oma põhilisi eksistentsiaalseid küsimusi sõna-sõnalt nii, nagu Luther seda tegi («Kuidas ma leian armulise Jumala?»), otsivad paljud siiski armu. Paljud paluvad vabanemist köidikutest, millesse nad leiavad end aheldatud olevat, olgu siis minevikus langetatud otsuste tõttu, lahendamata probleemide tõttu, mis neid ikka ja jälle jälitavad, või sisemiste vajaduste tõttu leida õige hoiak kaasainimeste ja meid ümbritseva maailma suhtes.

Paljud otsivad Jumala ligiolu. Inimesed soovivad ikka veel olla aktsepteeritud, mis on üks inimese põhivajadustest ning mis omakorda tõstatas küsimuse, milline institutsioon otsustab selle üle, kas inimene on aktsepteeritud või mitte. Kas meie kaasainimesed või me ise oleme viimseks instantsiks, mis otsustab, kas me oleme aktsepteeritud või mitte? Või peaks Jumalal Loojana olema selles küsimuses oma otsustav sõna öelda?

Selleks, et äratada inimestes rõõmu, mida armust õigeksmõistmise sõnum kuulutab, tuleb seda kõigepealt inimestele edastada. Üks keskeid kohti, kus see toimub, on sõna kuulutamise. See, kuidas sõna mõistetakse ja kuulutatakse, sõltub paljuski hermeneutikast, mida me kasutame, mis omakorda tõstatas küsimuse «kellele kuulub Piibel?». Luterliku arusaama kohaselt on kirik uslike osaduskonnana see, kellele «kuulub» Piibel, ja kuna see osaduskond on levinud üle terve maailma, loeb ta ka Piiblit lähtuvalt erinevast taustast ja erinevatest kogemustest.

Juba Piiblis endas võib leida elavat diskussiooni erinevate seisukohtade vahel. Nii Vana kui Uus Testament esindavad erinevaid kogukondi ja erinevaid autoreid, kellel on erinevad teoloogiad ja vaated, kuid kes kõik soovivad olla ustavad Jumalale, isegi kui nad mõistavad mõnikord Jumala sõna

üpris erinevalt. Kanoniseerides mitte ainult ühe arusaama, vaid mitmeid lähenemisi, otsustati varases kirikus lasta kõlada paljudel häätel. Seepärast on juba pühakiri ise näide rikastavast mitmekesisusest.

Kuni me loeme pühakirja ja püüame mõista selle tähendust – meie luterlikus kontekstis eriti just patuse õigeksmõistmise tähendust –, kuni jätkame diskussiooni teiste kogukondadega, kes Piiblit loevad ja kelle vaatenurk võib olla erinev, ning kuni avame ka enda jaoks erinevaid perspektiive, on meie usk elav – küsiv, otsiv ja leidev.

Mitmekesisuse tunnustamine ei tähenda veel, et «kõik on lubatud», nagu mõnikord arvatakse. See, kuidas Paulus käsitles toitumise lubatavuse küsimust 1. kirjas korintlastele 8–10 ja kirjas roomlastele 14–15, ühelt poolt lubades ja teiselt poolt piirates erinevusi lähtuvalt nõrgemast vennast või õest, võib olla õpetlik ka meile.

Uurides kaasajal Piiblit kogu selle mitmekesisuses, erinevate meetodite, vaatenurkade ja lähenemisviiside mitmekesisuses, võime jätkuvalt saada ahaa-elamuse osaliseks, nähes Jumala armu inimeses, kes istub meie vastas teisel pool lauda; kes asub «teises ringis», maailma teises otsas. Näha Jumala armu kohalolu neis inimestes teispool kõiki meie eriarvamusi ja erinevusi, kui me uurime Piiblit kogu tema mitmekesisuses.

Näitena sellest, kuidas selline (usule) truu mitmekesisus võiks meie kirikutes ja osaduskonnas täna selgi päeval toimida, tahaksin meenutada koinonia käesurumist kirjas galatlastele 2. See lugu jutustab meile kiriku ühest konfliktsest kokkusaamisest ajaloos.

Isegi Piibli kaks versiooni sellest sündmusest ei ole omavahel täiel üksmeelel (vt Ap 15). Paulus on raevus Jeruusalemma koguduse juhtide pärast ja nemad on omakorda kindlasti raevus tema pärast. Kumbki osapool ei anna järele. Ometi ei lõhesta nende sügavad erinevused kirikut, sest nad

on suutelised nägema Jumala armu teises inimeses. «Ja kui ... [nad] tundsid ära mulle antud armu,» kirjutab Paulus (ja me loodame, et ka tema tundis ära Jaakobusele ja Keefasele ja Johannesele antud armu), «siis nad sirutasid parema käe osaduseks [koinonia] mulle ja Barnabasele» (Gl 2:9).

See käesurumine pidi olema imeline hetk. Paulus ja Jeruusalemma kogudusejuhid nägid üle oma erimeelsuste Jumala armu teise inimese silmis. Ainus järeleandmine, mille Paulus oli enda sõnul nõus tegema, ei olnud ei õpetuslik ega moraalküsimus, vaid pigem valmisolek, «et meil tuleb pidada meele vaeseid, ja just seda ma olengi hoolega teinud» (Gl 2:10).

Kuidas evangeeliumi rõõm muudab elusid?

«Et meil tuleb pidada meele vaeseid, ja just seda ma olengi hoolega teinud» – see on üks viljasid, mis peaks välja kasvama evangeeliumi rõõmust; teadmistest, et me oleme õigeks saanud Jumala armust Jeesuses Kristuses. Luther märgib oma eespool tsiteeritud kirjas: «Lase temal [Kristusel] sinu eest hoolt kanda.» Just selle tõttu – asjaolu tõttu, et Kristus on meie eest hoolt kandnud – oleme meie saanud vabaks kanda oma hoolt teiste eest.

Luther ütleb oma kirjutises «Ristiinimese vabadusest»: «Vaata, nõnda voolab usust välja armastus ja rõõm Jumalast, ja armastusest rõõmus, lahke ja vaba vaim, mis teenib vabatahtlikult ligimest ja ei hooli tänust või tänamatuses, kiitusest või süüdistusest, kaust või kahjust.» Luther kasutas sageli pilti heast puust, mis kannab head vilja; kirik, mis ei võta tõsiselt ligimese teenimise ülesannet, ei kannu head vilja, mida hea puu peaks kandma.

Kirikuelus on kolm põhilist sammast: (jumala)teenistus (leitourgia), teenimine (diakonia) ja tunnistamine (martyria), mis kõik kuuluvad kokku. Seepärast on oluline, et kirik ei unustaks oma kutsumust tee-

nida ja anda tunnistust oma (jumala)teenistuse läbi.

Üks kaasaja maailma põlevatavaid probleeme on kasvaval määral inimeste üksildus. Paljud inimesed tunnevad, et neid on jäetud oma probleemidega üksi; paljud elavad kaugel eemal oma lähikondsetest ja ei tunne enam perekonna toetust; paljud eakad inimesed, eriti maakera põhjapool, kannatavad üksilduse all. Kirik on kutsutud jagama neile inimestele osaduse tunnet; tunnet, et nad on osa kogukonnast, Kristuse ihust.

Osaduse kogemus võib ületada need piirid ja müürid, mida inimesed oma elus kogevad. Kristuse ihu ei ole aga kunagi homogeenne. Seetõttu sisaldab osaduskonda kuulumine alati ka mitmekesisuse kogemust, kuid mitmekesisust ühtsuses.

Osaduslik elu on diakooniline kontseptsioon, mis muutub järjest populaarsemaks. See tähendab rõõmsat koosolemist, võimaluste otsimist kristlikuks osaduslikuks eluks, kus kogukonna liikmed toetavad üksteist. Nii nagu pole ühtki kirikut, mis oleks sedavõrd väike ja vaene, et tal poleks ainsatki andi, mida saaks teistega jagada, niisamuti ei ole ühtki kogukonda, mis oleks nõnda vaene ja väike liikmete arvu poolest, et seal poleks võimalust üksteist toetada ja rõõme jagada.

Kas me ei peaks ikka ja jälle meenutama Lutheri sõnu, et kristlase jaoks on iga päev ülestõusmise päev? Kas pole kahju, et tegelikkus näeb mõnikord välja vastupidine, nagu paavst Franciscus seda väga tabavalt oma eelmise aasta apostellikus üleskutses «Evangelii gaudium» täheldas, meenutades samuti vajadust taasavastada evangeeliumi rõõm: «Leidub kristlasi, kelle elud näivad kui paastuaeg ilma ülestõusmispühadeta.»

Inimesed, kes on teadlikud sellest suurest kingitusest, mille Jumal on neile Jeesuses Kristuses teinud, kes on tänuilud selle eest ja moodustavad tuheva osaduskonna, ei saa teistmoodi, kui aitavad hädasolijaid, ka neid, kes on hädas «seal kuskil». Jeesus aitas paljusid, sest ta tundis neile kaasa (vt Mt 9:36; Mk 6:34 jne).

Kaastundest, veendumusest, et Kristus kannab hoolt meie eest, ja rõõmust ning tänulikkusest armu eest, mille Jumal on meile lihtsalt kinunud, oleme samuti kutsutud aitama oma ligimesi ja avama neile uusi võimalusi. Ja me saame kuulutada tänapäeva ärile ja turumajandusele orienteeritud ühiskonnas head sõnumit: Jumal kingib oma armu tasuta. Ta pakub elavat vett tasuta. Kas see pole juba piisav põhjus olla tänulik ja rõõmustada Jumalas iga päev?

Martin Junge kõne Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku vaimulike konverentsil 21. jaanuaril Roostal